

LISSABONDEKLARATIONEN

Ungdomars syn på inkluderande undervisning

Den 17 september 2007 anordnades en hearing under rubriken 'Young Voices: Meeting Diversity in Education'. Hearingen anordnades av European Agency for Development in Special Needs Education och det portugisiska utbildningsdepartementet inom ramen för Portugals ordförandeskap i EU.

Ungdomar i behov av särskilt stöd i senare delen av grundskolan, gymnasiet, yrkesutbildning och högre utbildning från 29 länder¹, deltog i mötet. De synpunkter och förslag man enades om under mötet har resulterat i the 'Lisbon Declaration – Young People's Views on Inclusive Education'. Deklarationen innefattar vad ungdomarna tog upp i sina presentationer i parlamentet om rättigheter, behov, utmaningar och rekommendationer för att lyckas med en framgångsrik inkluderande undervisning.

Deklarationen är i linje med befintliga officiella europeiska och internationella dokument inom det specialpedagogiska området: the 'Council Resolution concerning integration of children and young people with disabilities into ordinary systems of education' (Europarådet, 1990); the 'Salamanca Statement and Framework for Action on Special Needs Education' (UNESCO, 1994); the 'Charter of Luxembourg' (Helios-programmet, 1996); the 'Council Resolution on equal opportunities for pupils and students with disabilities in education and training' (Europarådet, 2003); the 'Convention on the Rights of Persons with Disabilities' (FN, 2006).

1. De ungdomar som deltog i mötet var överens om följande RÄTTIGHETER:

- Vi har rätt att bli bemötta med respekt och att inte bli diskriminerade. Vi vill inte ha sympati; vi vill bli respekterade som framtida vuxna som ska leva och arbeta i vanliga miljöer.
- Vi har rätt till samma möjligheter som alla andra, men med det stöd vi behöver. Ingens behov ska ignoreras.
- Vi har samma rätt att fatta beslut och göra val. Våra röster måste höras.
- Vi har rätt att leva självständigt. Vi vill också ha familj och boende som är anpassat till våra behov. Många av oss vill ha möjlighet att studera på universitet. Vi vill också arbeta och vi vill inte bli åtskilda från personer utan funktionshinder.
- Alla i samhället måste vara medvetna om, förstå och respektera våra rättigheter.

2. Ungdomarna beskrev vilka FÖRBÄTTRINGAR de har erfarit i sin utbildning:

- I allmänhet har vi fått ett tillfredsställande stöd i vår utbildning, men mer kan göras.
- Tillgängligheten till byggnader har förbättrats. Frågor om rörlighet och tillgänglighet till offentliga miljöer blir mer och mer föremål för diskussion och debatt.
- Funktionshinder blir mer synliga i samhället.
- Informationstekniken förbättras och välfungerade digitala läromedel finns tillgängliga.

3. Ungdomarna pekade också på UTMANINGAR och BEHOV:

- Behov av tillgänglighet ser olika ut för olika personer. Det finns olika slags hinder i

---

¹ Belgien, Bulgarien, Cypern, Danmark, Estland, Finland, Frankrike, Grekland, Irland, Island, Italien, Lettland, Litauen, Luxemborg, Malta, Nederländerna, Norge, Polen, Portugal, Rumänien, Schweiz, Slovenien, Spanien, Storbritannien, Sverige, Tjeckien, Tyskland, Ungern och Österrike.

undervisningen och i samhället, till exempel:

- under lektioner och prov behöver en del av oss mer tid;
- ibland behöver vi personlig assistans i klassrummet;
- vi behöver ha tillgång till anpassat material samtidigt som våra klasskamrater får sitt material.
- Fritt val av studier är ibland begränsat genom bristande tillgänglighet till lokaler och material samt otillräcklig teknologi.
- Vi behöver utbildning med ett innehåll som är meningsfullt för oss i vårt fortsatta liv.
- Vi behöver bra handledning baserad på våra individuella behov om vilka möjligheter vi har i framtiden, genom hela vår skolgång.
- Det saknas fortfarande kunskaper om funktionshinder. Lärare, andra elever och vissa föräldrar har ibland ett negativt förhållningssätt till oss. Människor utan funktionshinder bör veta att de kan fråga en person med funktionshinder om denne behöver hjälp eller inte.

4. Ungdomarna hade synpunkter om INKLUDERANDE UNDERVISNING:

- Det är mycket viktigt att ge alla ett fritt val om var de vill få sin utbildning.
- Inkluderande undervisning är bäst om förhållandena är de rätta. Det innebär att det ska finnas tillräckligt stöd, resurser och utbildade lärare. Lärare behöver vara motiverade, ha kunskaper och förståelse för våra behov. De bör vara välutbildade, fråga oss om våra behov och ha ett bra samarbete sinsemellan under alla skolår.
- Vi ser många fördelar med inkluderande undervisning: vi får bättre social förmåga, bredare erfarenheter och lär oss att leva i det verkliga livet; vi behöver ha vänner med och utan behov av särskilt stöd och samspela med dem.
- Inkluderande undervisning med individualiserat stöd är den bästa förberedelsen för högre utbildning. Resurscenter skulle vara till hjälp för oss och för att ge ordentlig information till universiteten om vilket stöd vi behöver.
- Inkluderande undervisning är till ömsesidig nytta för oss och för alla andra.

Ungdomarnas SAMMANFATTNING var följande:

Det är vi ska som ska bygga framtiden. Vi behöver riva hinder inom oss själva såväl som inom personer utan funktionshinder. Vi måste utvecklas bortom våra funktionshinder – då kommer världen att acceptera oss bättre.

Lissabon, september 2007

Denna rapport har framställts med stöd av the Agency's medlemsländer och EU kommissionens Generaldirektorat för Utbildning, Kultur och Mångspråkighet:
http://europa.eu.int/comm/dgs/education_culture/index_en.htm

